

“ภาพ” ปราบกฏของไทยในสื่อลาว¹

อดิศร เสมอรัมย์²

---

¹ บทความจากชุดโครงการวิจัย “การรับรู้และความเข้าใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ของประเทศเพื่อนบ้านที่มีต่อไทย” ได้รับทุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

² นักวิจัยประจำสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

“ภาพ” ปรากฏของไทยในสื่อลาว

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอว่า “สื่อ” ในฐานะเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้นมีการรับรู้และความเข้าใจต่อไทยอย่างไร พบว่า สื่อลาวไม่ได้จัดเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคประชาชน การที่สื่อลาวซึ่งเป็นเครื่องมือของพรรคและรัฐ ทำให้นักข่าวซึ่งเป็นพนักงานของรัฐผู้รับนโยบายมาปฏิบัติจำต้องหลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์ และการนำเสนอเรื่องที่อาจเป็น “ประเด็น” ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ดังนั้น “ภาพ” เชิงบวกหรือเชิงลบของข่าวเกี่ยวกับไทยที่ปรากฏในพื้นที่สื่อลาวจึงขึ้นกับสภาพความสัมพันธ์ของสองประเทศหรือสภาพเหตุการณ์ ณ ขณะนั้น ซึ่งตรงข้ามกับความคิดเห็นของคนลาวในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สะท้อนการรับรู้ และความเข้าใจ ที่มีมุมมอง และทัศนะ ของภาพแตกต่างกับสื่อของพรรคและรัฐโดยสิ้นเชิง

ABSTRACT

This article presents the perceptions and understanding of Lao media about Thailand and its people. The media are regarded in this study as a stakeholder, but in Lao PDR they are not a stakeholder in the people sector. They are rather a tool of the party and the government; so journalists are actually employees in the state sector who help the government in the implementation of its policy. They thus avoid giving criticisms or presenting news that might become “issues” affecting international relations. So the positive or negative “image” about Thailand and its people that appears in the space of Lao media reflects the state of the country’s foreign relations or conditions at that time. Such an image is often in contrast with the Lao people’s perceptions expressed in electronic media. In other words, Lao perceptions in the electronic media often reflect understanding and attitudes that are different from those of the government.

ความนำ

ไทยและลาวเป็นประเทศที่มีความคล้ายคลึงกันในด้านขนบธรรมเนียม ศาสนา ภาษา ประเพณี และวัฒนธรรม อันมีรากเหง้าจากความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ความคล้ายคลึงดังกล่าวแม้จะเอื้อในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน แต่ทว่าก็เป็นปัจจัยอันละเอียดอ่อนซึ่งส่งผลกระทบต่อสัมพันธภาพของทั้งสองประเทศ สถานะภาพความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาวในหลาย ๆ เรื่องแม้จะมีการแก้ไขคล่องไปด้วยดี แต่ความสัมพันธ์ระหว่างลาวและไทยก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงมิติทางประวัติศาสตร์ที่มีทั้งความร่วมมือและความขัดแย้งซึ่งมีความอ่อนไหวเป็นพิเศษ และเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการกำหนดนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

หลัง ค.ศ.1975 ซึ่งเป็นปีที่ลาวเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมาเป็นระบบสังคมนิยม การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาวส่วนใหญ่เน้นไปในมิติปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศ แต่หลังสงครามเย็นสิ้นสุดลง รวมทั้งเงื่อนไขสภาวะแวดล้อมทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปหลังการปฏิรูปเศรษฐกิจไปสู่กลไกตลาดของลาวตามนโยบาย “จินตนาการใหม่” ใน ค.ศ.1986 ทำให้การศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาวหันไปสู่ประเด็นการศึกษามิติของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม การศึกษาถึงตัวแปรซึ่งเป็นกลไกในการดำเนินการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยกับลาวใน “กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย” ที่เป็นภาคประชาชน นอกเหนือไปจาก “รัฐ” ซึ่งเป็นผู้ดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยผ่านนโยบายต่างประเทศยังมีการศึกษาไม่มากนัก เฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งมีความสำคัญในบริบทของการสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในสังคมสมัยใหม่ เช่น “สื่อ” ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์สำคัญของการนำเสนอบทความนี้ว่า “สื่อ” ในฐานะเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้นมีการรับรู้และความเข้าใจต่อไทยอย่างไร เนื่องจากการกำหนดและดำเนินนโยบายความสัมพันธ์ โดยอาศัยภาพที่ตนมองเห็นเป็นลำดับบนความสัมพันธ์ที่มักจะมีสำคัญตนว่าเป็นฝ่ายถูกเสมอ อาจเป็นภาพจริงหรือภาพหลอกก็ได้ การไม่สนใจใฝ่ดีต่อความรู้สึกของอีกฝ่ายว่าคิดกับเราอย่างไร อาจทำให้เพื่อนบ้านมีความรู้สึกที่ไม่ค่อยดีต่อไทย และมีปัญหากระทบกระทั่งกับประเทศเพื่อนบ้านเกิดขึ้น หากไทยยังไม่รู้จักปรับปรุงนโยบายความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน หรือจัดปัญหาสำคัญที่ขัดขวางความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ซึ่งสามารถนำไปสู่กระบวนการในการรังสรรค์การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน เมื่อใดก็ตามที่ไทยจะรู้จักเพื่อนบ้านมากขึ้น รู้ว่าเพื่อนบ้านคิดกับเราอย่างไร

และไทยควรจะดำเนินนโยบายต่อเพื่อนบ้านอย่างไร เมื่อนั้นปัญหากับเพื่อนบ้านก็อาจลดน้อยลง

พัฒนาการของสื่อสารมวลชนในลาว

จากการสำรวจการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ที่เคยทำมาทั้งในประเทศและต่างประเทศ แม้จะมีการศึกษาเป็นจำนวนมากไม่น้อยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับลาว แต่เป็นการศึกษาในในมิติอื่น และยังไม่พบว่ามียานภาษาต่างประเทศที่ศึกษาในมิติเกี่ยวกับสื่อเลย ในมิติเกี่ยวกับสื่อระหว่างไทย-ลาวนั้นมีการศึกษาไม่มากนัก และไม่เข้าข่ายการวิจัย เช่น หนังสือเรื่อง “สายใยไทย-ลาว : ข่าวเกี่ยวกับลาวในสื่อไทย”³ โดยเขียน ธีระวิทย์ และคณะ จัดพิมพ์โดยสมาคมไทย-ลาว และสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นเพียงการประมวลเรื่องราวเกี่ยวกับลาวที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดูว่าคนไทยรู้จักคนลาวมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอะไรที่เกิดขึ้นจากการใช้ถ้อยคำของสื่อมวลชนไทยที่ควรนำไปทบทวน นอกจากนี้พบในบางตอนเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารของคนลาวในงานวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ไทย-ลาวในสายตาของคนลาว”⁴ โดยเขียน ธีระวิทย์ และคณะ ที่ต้องการหาคำตอบว่า คนลาวมองไทยผ่านสื่ออะไรบ้าง ในการรับข่าวเกี่ยวกับประเทศไทยหรือพฤติกรรมของคนไทย สำหรับการศึกษาที่มีลักษณะเป็นการวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับสื่อโดยตรงมีงานวิจัยของ วิภา อุดมฉันทน์ เรื่อง “ผลกระทบของสัญญาณวิทย์และโทรทัศน์ข้ามพรมแดนระหว่างไทย-ลาว”⁵ ที่พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่าทำให้สื่อกระจายเสียงไทยได้เปรียบลาวในด้านจำนวนคลื่นวิทยุที่ข้ามไปจากไทย จำนวนชั่วโมงออกอากาศที่ต่อเนื่องและยาวนานกว่า เทคโนโลยีที่ทันสมัย และทุนการดำเนินงานที่สูงกว่ามาก โดยความแตกต่างในระบบการเมืองยังทำให้สื่อของทั้งสองระบบแตกต่างกัน

---

³ เขียน ธีระวิทย์ กนกพรธม อยู่ชา พรรณสิริ พรหมพันธุ์ม สายใยไทย-ลาว : ข่าวเกี่ยวกับลาวในสื่อมวลชนของไทย, สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพฯ, 2538

⁴ เขียน ธีระวิทย์ อติสร เสมอเข้ม ทานตะวัน มโนรมย์ ความสัมพันธ์ไทย-ลาวในสายตาของคนลาว สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2544

⁵ วิภา อุดมฉันทน์ ผลกระทบของสัญญาณวิทย์และโทรทัศน์ข้ามพรมแดนระหว่างไทย-ลาว, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพฯ, 2544

ส่งผลให้รายการของไทยมีลักษณะตามใจตลาด สามารถสร้างแรงดึงดูดผู้ชมได้มากกว่าสื่อของลาวที่ถูกกำหนดให้ทำหน้าที่การเมือง การที่รายการวิทยุและโทรทัศน์ของไทยสามารถเข้าถึงประชาชนลาวประมาณร้อยละ 70-75 และร้อยละร้อยละของคนลาวที่มีเครื่องรับวิทยุและโทรทัศน์ คือ ผู้รับสื่อไทย ทำให้สื่อกระจายเสียงของไทยเข้าไปครอบงำลาวในสภาพที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออก แม้จะพยายามหามาตรการมาปกป้องแต่ก็ไม่เกิดผลในทางปฏิบัติงานวิจัยยังชี้ให้เห็นถึงผลกระทบของสื่อกระจายเสียงไทยต่อเศรษฐกิจ การเมือง จิตวิทยา ภาษา วัฒนธรรม รวมถึงผลกระทบต่อระบบกระจายเสียงของลาวเอง และวิเคราะห์ทัศนคติของผู้รับสารที่มีต่อรายการวิทยุโทรทัศน์ของไทยซึ่งแสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนตามภูมิหลังส่วนตัวและสถานภาพทางสังคมของแต่ละกลุ่มคน นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเรื่อง “การศึกษาพัฒนาการของสื่อมวลชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ.1950-1977” ของทองปาน สมพะวง⁶ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมของลาว มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจพัฒนาการรวมทั้งปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระบบสื่อสารมวลชนลาวในระหว่าง ค.ศ.1950-1997 และแนวโน้มของระบบสื่อสารมวลชนลาวในอนาคต ผลการศึกษาพบว่า ระบบการสื่อสารมวลชนของลาวกำเนิดขึ้นจากความต้องการของผู้นำทางการเมืองในแต่ละยุคสมัย โดยลักษณะความสัมพันธ์ของระบบสื่อสารมวลชนชาว เป็นการรวมตัวอย่างเหนียวแน่น ซึ่งสื่อแต่ละประเภทอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระบบสื่อสารมวลชน คือ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยี มีปัจจัยทางการเมืองเป็นตัวกำหนดให้สื่อมวลชนมีการเปลี่ยนแปลงตลอดมา โดยแนวโน้มของระบบสื่อสารมวลชนลาวในอนาคตจะพัฒนาตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และอิทธิพลของบรรษัทข้ามชาติที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเนื้อหาจะมีความหลากหลายสนองต่อความต้องการของมวลชนอย่างรวดเร็วกว่าเดิม นอกจากการศึกษาของทองปานแล้วยังมีการศึกษาของ ศุภางค์ นันตา เรื่อง “การเปิดรับสื่อวิทยุ-โทรทัศน์จากสปป.ลาว ของผู้รับสารตามแนวชายแดนไทย”⁷ วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพของสัญญาณวิทยุ-โทรทัศน์จากลาวที่ข้ามเข้ามายังชายแดน

⁶ ทองปาน สมพะวง การศึกษาพัฒนาการของสื่อมวลชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 1950-1977 วิทยานิพนธ์ (นศ.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542

⁷ ศุภางค์ นันตา การเปิดรับสื่อวิทยุ-โทรทัศน์จากสปป.ลาว ของผู้รับสารตามแนวชายแดนไทย วิทยานิพนธ์ (นศ.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542

ไทยและการเปิดรับสื่อจากลาวของผู้รับสาร ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจรายการวิทยุ-โทรทัศน์ลาว ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะเด่นของรายการวิทยุ-โทรทัศน์ลาว คือ ไม่มีโฆษณา และเนื้อหามุ่งให้ความรู้แก่ผู้ฟังผู้ชม แต่มีจุดด้อยคือ เทคนิคการนำเสนอภาพและเสียง รูปแบบรายการที่ยังไม่พัฒนา โดยผู้รับสารตามแนวชายแดนไทยส่วนใหญ่เปิดรับรายการลาวโดยไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตั้งใจเปิดรับสื่อลาว ได้แก่ ภาษา และเนื้อหารายการของลาวบางรายการที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของคนไทย รวมทั้งปัจจัยด้านเทคนิคของสถานีวิทยุ-โทรทัศน์ไทย ตลอดจนความต้องการของผู้รับสารเอง

หากพิจารณาจากพัฒนาการของสื่อลาวจะพบว่าถูกสถาปนาโดยพรรคประชาชนปฏิวัติลาวซึ่งมีวิธีการรักษาอำนาจโดยการผูกขาดอำนาจรัฐเช่นเดียวกับประเทศสังคมนิยมอื่นๆ ซึ่งพรรค/รัฐเป็นผู้ควบคุมองค์กรสื่อให้เป็นตามนโยบาย มีกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมเป็นผู้ดูแลการแพร่ข่าวทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่ออื่นๆ อย่างไรก็ตามแม้การรับรู้ข่าวสารในลาวจะเป็นแบบแผนเดียวกับประเทศสังคมนิยมทั่วไป แต่สิทธิของคนลาวในการรับรู้ข่าวสารจากสื่อกลับมีลักษณะตรงเคียดจากการควบคุมน้อย สิทธิเสรีภาพในการพูดและพิมพ์ค่อยๆ เปิดกว้างขึ้น โดยเอกชนได้รับอนุญาตให้เป็นเจ้าของนิตยสารและสถานีโทรทัศน์ ยกเว้นแต่หนังสือพิมพ์และสถานีวิทยุที่เป็นสื่อซึ่งยังคงสงวนหรือดำเนินการโดยหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐอยู่

ประวัติของสื่อสารมวลชนลาวนั้นไม่แตกต่างจากประเทศอื่นๆ ส่วนใหญ่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ที่เกี่ยวข้องกับการต่อสู้กับลัทธิล่าอาณานิคม สื่อสารมวลชนของลาวมีพัฒนาจากการเป็นองค์กรการเมืองในการต่อสู้เพื่อเอกราชใน ค.ศ.1930 ในรูปจดหมายข่าวของกลุ่มคนเวียดนามและคนลาวรักชาติชื่อ “เงื่องจุง” ในภาษาเวียดนามหรือชื่อ “เพื่อนจน” ในภาษาลาว พิมพ์จำนวน 1 หน้า ครั้งละ 150-200 ฉบับ โดยการบอกรับเป็นสมาชิก จุดมุ่งหมายเพื่อปลุกระดมต่อต้านจักรวรรดินิยม แต่ไม่นานก็เลิกไปเนื่องจากถูกฝรั่งเศสปราบปราม ต่อมาได้มีการก่อตั้งหนังสือพิมพ์ “ลาวใหญ่” ขึ้นใน ค.ศ.1941 เพื่อปลุกระดมประชาชนลาวให้รักชาติและชักชวนชาวไทยที่มีเชื้อสายลาวในภาคอีสานให้ร่วมการต่อสู้กับฝรั่งเศส นับเป็นหนังสือพิมพ์รายวันฉบับแรกของลาว มีแหล่งเงินทุนและรายได้จากสมาคมเยาวชนลาว โดยออกตามสะดวก และจำหน่ายในวงกว้างใหญ่ เช่น สะหวันนะเขต จำปาสัก หลวงพระบาง คำม่วน ต่อมาได้แยกออกเป็น 2 ฉบับ คือ หนังสือพิมพ์ “เสียงลาว” ซึ่งมีนายกู สุวันนะวง เป็นบรรณาธิการ และหนังสือพิมพ์ “ลาวใหญ่” มีนายบง สุวันนะวง เป็นบรรณาธิการ

หนังสือพิมพ์ลาวในระยะแรก ประกอบด้วยหนังสือพิมพ์รายวัน เช่น “เสียงลาว” “ชาตลาว” “เสียงเสรี” “สายกลาง” “เวียงจันทน์โพสต์” หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ เช่น “ลาวฮ่วมสัมพันธ์” หนังสือพิมพ์รายเดือน เช่น “ปิตุพุม” “ลาวสะหมัย” “ไผ่หนาม” “เพื่อนแก้ว” “ขวัญเฮือน” “พินลาว” “ตำรวจสัมพันธ์” ซึ่งดำเนินกิจการโดยเอกชนทั้งหมดยกเว้นหนังสือพิมพ์ของขบวนการปะเทดลาว เกือบทุกฉบับได้ล้มเลิกไปหลัง ค.ศ.1975 โดยมีการจัดตั้งกระทรวงแถลงข่าวโฆษณา เพื่อแถลงข่าวและกลั่นกรองข่าวของรัฐบาล และห้ามหนังสือพิมพ์รายงานข่าวที่เป็นการเสื่อมเสียแก่ระบอบใหม่

สำหรับหนังสือพิมพ์ในส่วนของขบวนการปะเทดลาว มีต้นกำเนิดใน ค.ศ.1940 ในรูปใบปลิวเผยแพร่ปลุกระดมเพื่อต่อต้านต่อฝรั่งเศสและญี่ปุ่น หลังกองทหารญี่ปุ่นยอมจำนนและฝ่ายลาวอิสระถือโอกาสก่อตั้งรัฐบาลและประกาศเอกราชจากฝรั่งเศสในวันที่ 12 ตุลาคม 1945 ใบปลิวทั้งภาษาลาวและภาษาฝรั่งเศสได้ถูกแจกจ่ายไปยังเวียงจันทน์ สะหวันนะเขตและแขวงอื่นๆ เพื่อเผยแพร่แถลงการณ์กระตุ้นให้ประชาชนต่อสู้เพื่อเอกราช แต่หลังการหวนกลับคืนลาวของฝรั่งเศสใน ค.ศ.1946 ฝ่ายลาวอิสระไม่สามารถที่จะต่อสู้กับกองกำลังฝรั่งเศสและหนีไปยังไทยและเวียดนาม แต่ยังคงออกแถลงการณ์เผยแพร่กระตุ้นให้ประชาชนต่อสู้กับลัทธิล่าอาณานิคม โดยวันที่ 13 สิงหาคม 1950 สมัชชาของแนวลาต่อต้าน (Lao Resistance Front) ได้ออกหนังสือพิมพ์ ชื่อ “ลาวอิสระ” เป็นกระบอกเสียงและเปลี่ยนเป็นหนังสือพิมพ์ลาวอีกชาติ หนังสือพิมพ์เสียงประชาชน และหนังสือพิมพ์ประชาชนในเวลาต่อมา มียอดพิมพ์จำนวน 200 ฉบับ เผยแพร่แถลงการณ์และนโยบายของแนวลาวอิสระ⁸ และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อสู้เพื่อปลดปล่อยประเทศ ภายใต้ความรับผิดชอบของคณะกรรมการโฆษณาศึกษา อบรมและวัฒนธรรม โดยมีนายสีชะนะสีสาน เป็นบรรณาธิการ⁹

ในเดือนกันยายน 1950 ขบวนการปะเทดลาวซึ่งมีฐานที่มั่นที่ซาเหือ ในแขวงหัวพัน ได้ขยายการต่อสู้ในลักษณะกองโจรจากภาคเหนือไปยังภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจัดตั้งเป็นเขตปลดปล่อย โดยหนังสือพิมพ์ลาวอิสระมีหน้าที่รับผิดชอบในการแจ้งข่าวสารให้ประชาชนทราบถึงการต่อสู้เพื่อเอกราช หลังความพ่ายแพ้ของฝรั่งเศสในเตียนเบียนฟู ลาวได้รับอิสรภาพตามสนธิสัญญาเจนีวาใน ค.ศ.1954

---

⁸ ชื่อเดิมของขบวนการปะเทดลาว

⁹ เวียงจันทน์ใหม่, 22 ตุลาคม 2010

การก้าวเข้ามาแทนที่ฝรั่งเศสของสหรัฐฯทำให้ลาวกลายเป็นหนึ่งในสนามรบของสงครามอินโดจีน โดยในเขตปลดปล่อยของขบวนการปะเทดลาว สื่อของขบวนการปะเทดลาวได้ทำหน้าที่สื่อสารให้ประชาชนทราบถึงการปลดปล่อยและการรวมประเทศ

ความพยายามในการรวมประเทศใน ค.ศ.1957 ของฝ่ายขบวนการปะเทดลาว และฝ่ายเวียงจันทน์ ซึ่งได้ลงนามในสนธิสัญญาเวียงจันทน์ก่อตั้งรัฐบาลผสม ทำให้หนังสือพิมพ์ “ลาวฮักชาติ” ได้ถือกำเนิดขึ้นในเวียงจันทน์ภายใต้การสนับสนุนของแนวลาวยักชาติ (ขบวนการปะเทดลาว) ซึ่งได้รับชัยชนะการเลือกตั้งในเดือนพฤษภาคม 1958 ตีพิมพ์เป็นรายสัปดาห์มียอดพิมพ์ประมาณ 10,000 ฉบับ หลังการจัดตั้งรัฐบาลในเดือนสิงหาคม 1958 ของนายผุย ชะนะนิคอน ที่ได้รับการสนับสนุนจากซี.ไอ.เอ ซึ่งปราศจากการเข้าร่วมของแนวลาวยักชาติ มีการจับกุมและคุมขังเจ้าสุพานวงและผู้นำแนวลาวยักชาติ เช่น นายคำผาย บุปผา ผู้อำนวยการหนังสือพิมพ์ลาวฮักชาติ และปิดโรงพิมพ์ในเวียงจันทน์ หนังสือพิมพ์ของขบวนการปะเทดลาวในระยะนี้ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ “เสียงประชาชน” รายวัน ซึ่งพัฒนามาจากหนังสือพิมพ์ลาวอิสระ หนังสือพิมพ์ “กองทัพ” รายปักษ์ เป็นกระบอกเสียงของกองทัพในการโฆษณาชัยชนะและปลุกกระตมน้ำใจกรบของนักรบและประชาชน หนังสือพิมพ์ “แสงสว่าง” รายไตรมาส เป็น “คู่มือพรรค” หรือกระบอกเสียงของพรรค ซึ่งอยู่ในความควบคุมของขบวนการปะเทดลาว และกองทัพประชาชนลาว

เมื่อเจ้าสุพานวงและผู้นำแนวลาวยักชาติหนีออกจากคุกเมื่อ 24 พฤษภาคม 1960 ถึงเขตปลดปล่อยในซาเหนือ วิทยุได้กลายเป็นสื่อที่แจ้งให้ประชาชนทราบถึงการปฏิบัติและการปลดปล่อยภายใต้การดูแลของเจ้าสุก วงสีก และนายคำไต สีพันดอน โดยกระจายเสียงเป็นครั้งแรกในวันที่ 13 สิงหาคม 1960 ที่เมืองเวียงไซ มีนายสีชนะ สีสาน เป็นผู้อำนวยการ ใช้เครื่องส่ง 500 วัตต์ ด้วยการสนับสนุนจากจีนและเวียดนาม และได้ปรับปรุงขีดความสามารถของเครื่องส่งจาก 500 วัตต์ เป็น 15 กิโลวัตต์ และต่อมาได้มีการก่อตั้ง สถานีวิทยุแห่งที่ 2 ขึ้นใน ค.ศ.1968 ที่เขตปลดปล่อยในแขวงเชียงขวาง

สำนักข่าวसानปะเทดลาว (KPL) ได้ถูกก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 6 มกราคม 1968 ในเมืองเวียงไซเพื่อรวบรวมข่าวสำหรับวิทยุปะเทดลาวและหนังสือพิมพ์ลาวฮักชาติ และเป็นกระบอกเสียงของการเคลื่อนไหวปฏิวัติ ภายใต้การดูแลของประธานศูนย์กลางแนวลาวยักชาติ มีนายสีชนะ สีสาน เป็นผู้อำนวยการ ส่งข่าวภาษาอังกฤษผ่านวิทยุคลื่นสั้นในการเผยแพร่ข่าวสารไปยังโลกภายนอก

หลังการปลดปล่อยใน ค.ศ.1975 นอกเหนือจากการเผยแพร่ข่าวภาษาลาวและข่าวประจำวันในภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส ในเดือนเมษายน ค.ศ.1979 สำนักข่าวสานปะเทดลาว ได้ออกนิตยสารราย 3 เดือน ชื่อ “ปะเทดลาว” และใน ค.ศ.1987 ได้ออกฉบับภาษาอังกฤษ และออกเป็นนิตยสารรายเดือนใน ค.ศ.1997 ใน ค.ศ.1990 สำนักข่าวสานปะเทดลาวได้ปรับปรุงระบบส่งข่าวที่เคยใช้โทรเลขเป็นวิทยุคลื่นสั้น คอมพิวเตอร์ โทรสาร และระบบอินเทอร์เน็ตสำหรับการส่งข่าวและข้อมูลในประเทศและระหว่างประเทศ โดยมีสำนักงานสาขาในทุกแขวง และได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์กรสำนักข่าวเอเชียและแปซิฟิก (Organization of the Asian and Pacific News Agencies) ในฐานะสำนักข่าวแห่งชาติ

บทบาทหลักที่สำคัญของของสำนักข่าวสานปะเทดลาว คือ เป็นแหล่งข้อมูลหลักในประเทศ และส่งผ่านไปยังหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ โดยการผลิตข่าวหลักสำหรับหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ เรียกว่า “ใบข่าวสานปะเทดลาว” หรือข่าวรายวัน เป็นการแจ้งข่าวความเคลื่อนไหวทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมลาว เช่น การเคลื่อนไหวของผู้นำพรรครัฐและผลงานของหน่วยราชการ แจ้งข่าวสถานการณ์โลก และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ เกิดขึ้นใน ค.ศ.1970 มีการแจกจ่ายไปยังหน่วยงานของรัฐบาลทุกวันไม่คิดมูลค่า ยอดการพิมพ์จะแตกต่างกันไปตามช่วงเวลาขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้อ่าน ใน ค.ศ.1992 สำนักข่าวสานปะเทดลาว สามารถเผยแพร่ข่าวได้จำนวน 84,360 ฉบับในภาษาลาว 125,666 ฉบับในภาษาอังกฤษและ 84,360 ฉบับ ในภาษาฝรั่งเศส โดยใน ค.ศ.1996 ข่าวในภาษาลาว ได้เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็น 88,512 ฉบับ และ 176,592 ฉบับในภาษาอังกฤษ 99,124 ฉบับ ในภาษาฝรั่งเศส และเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของตน คือ <http://www.kplnet.net>

หลังประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก่อตั้งขึ้นใน ค.ศ.1975 องค์กรสื่อมวลชนต่าง ๆ ได้ย้ายจากฐานที่มั่นการปฏิวัติเก่าเข้ามาอยู่ในนครหลวงเวียงจันทน์ มีกรมสื่อมวลชน กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับสื่อสารมวลชน ในด้านวิธีการ เนื้อหาและรูปแบบของการนำเสนอตามแนวทางนโยบายของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว รวมทั้งการศึกษา ปรับปรุงและพัฒนาข้อมูลข่าวสารแก่ หนังสือพิมพ์ สำนักข่าว สถานีวิทยุและสถานีโทรทัศน์ กำหนดกฎระเบียบและกฎหมายสื่อสารมวลชน การตรวจสอบวิดีโอและภาพยนตร์ตลอดจนเรื่องลิขสิทธิ์ของวิดีโอและภาพยนตร์ที่ผลิต

ในช่วง ค.ศ.1986-2000 สื่อสารมวลชนลาวได้เติบโตขึ้นทั้งในด้านคุณภาพและความหลากหลาย โดยงบประมาณที่รัฐบาลลงทุนในด้านสื่อสารมวลชนและวัฒนธรรมได้

เพิ่มขึ้นจาก 2,000 ล้านบาทระหว่าง ค.ศ.1994-1995 เป็น 49,000 ล้านบาทใน ค.ศ.1999-2000 และรัฐบาลยังคงลงทุนต่อเนื่องเป็นจำนวน 52,030 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 2.6 ของงบประมาณใน ค.ศ.2000-2001 โดยมีแผนในการปรับปรุงและยกระดับคุณภาพของวิทยุและโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร เพื่อขยายการเข้าถึงสื่อแก่ประชากรทั้งหมด นอกจากการลงทุนของรัฐแล้วสื่อยังได้รับรายได้จากแหล่งอื่น ๆ ตามมติเลขที่ 36 ของกรมการเมือง ศูนย์กลางพรรค ลงวันที่ 19 มิถุนายน ค.ศ.1993 ซึ่งกำหนดให้องค์กรสื่อต้องหาวิธีที่จะแสวงหารายได้เพื่อเลี้ยงตนเอง ทำให้สื่อได้มีการดำเนินการใหม่ๆ เช่น การหารายได้จากโฆษณาและสมาชิก โดยรัฐมีความเชื่อมั่นว่าการแข่งขันระหว่างสื่อจะสร้างการเติบโตในอนาคต

นโยบายของรัฐบาลยังขึ้นอยู่กับสมมติฐานที่ว่าความร่วมมือกันของการลงทุนของรัฐและผลกำไรของสื่อจะช่วยเร่งการเจริญเติบโตของสื่อสารมวลชน การเพิ่มจำนวนและการปรับปรุงคุณภาพเนื้อหาของรายการวิทยุและโทรทัศน์และสิ่งพิมพ์ นอกจากเป็นการยกระดับสื่อให้ป็นมืออาชีพแล้วรัฐยังเปิดรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศในการฝึกอบรมด้านสื่อเพื่อเรียนรู้วิธีการจัดการสื่อในสังคมที่แตกต่างกัน โดยมีการตั้งศูนย์ฝึกอบรมสื่อสารมวลชน (Mass Media Training Centre) ขึ้นใน ค.ศ.1980 เพื่อฝึกอบรมนักข่าว โดยเฉพาะนักข่าวจากภูมิภาค เน้นการฝึกอบรมสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ มีหลักสูตรตั้งแต่หนึ่งสัปดาห์จนถึงสามเดือน ภายใต้ความช่วยเหลือของ UNESCO และความร่วมมือกับหลายหน่วยงาน เช่น UNICEF, ASEAN และ AMIC ในการฝึกอบรมนักข่าวในสื่อที่แตกต่างกันทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่น และอุปกรณ์ที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ กล้องดิจิทัล และซอฟต์แวร์ รวมทั้งฝึกอบรมด้านไอทีเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงาน

อย่างไรก็ตาม การตัดงบประมาณอุดหนุนของรัฐแก่องค์กรสื่อทำให้หนังสือพิมพ์ นิตยสารรายสัปดาห์และรายเดือนหลายฉบับต้องปิดตัวลง เช่น หนังสือพิมพ์ธุรกิจของกระทรวงการค้า และอุตสาหกรรม เนื่องจากต้นทุนการพิมพ์ที่สูงและตลาดผู้อ่านซึ่งมีขนาดเล็ก ทั้งยังขาดรายได้จากผู้ลงโฆษณาและการขาดทักษะด้านการตลาด และการจัดการ รวมทั้งการปรับปรุงเนื้อหาและคุณภาพของสิ่งพิมพ์ โดยปัจจุบันมีเพียงหนังสือพิมพ์ Vientiane Times และหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ ซึ่งสามารถเลี้ยงตนเองได้

สื่อสิ่งพิมพ์

หลังนโยบาย “*จินตนาการใหม่*” (New Economic Mechanism) ใน ค.ศ.1986 และการเปิดประตูโลกภายนอก ภายใต้ความเชื่อที่ว่ากระแสสื่อและวัฒนธรรมจากต่างประเทศจะช่วยยกระดับวัฒนธรรมและการศึกษาในลาว แม้จะมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับผลของสื่อบางกระแสและวัฒนธรรมต่างประเทศเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบของความรุนแรง เนื้อหาลามกอนาจารและการก่อกวนวัฒนธรรมท้องถิ่น สื่อสิ่งพิมพ์ได้พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว การออกหนังสือพิมพ์ทำได้ง่ายกว่าเดิมแต่ยังคงจำกัดอยู่ในวงราชการ ความต้องการหนังสือพิมพ์และนิตยสารที่เพิ่มขึ้นทำให้จำนวนของสื่อสิ่งพิมพ์ได้เพิ่มขึ้นจาก 13 ฉบับใน ค.ศ.1985 เป็น 90 ฉบับ ใน ค.ศ.2010 จากหนังสือพิมพ์รายวัน 2 ฉบับเป็น 8 ฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ประชาชน ธุรกิจ-สังคม หนังสือพิมพ์ปะเทดลาว หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ หนังสือพิมพ์ลาวพัฒนา หนังสือพิมพ์กองทัพ และหนังสือพิมพ์ข่าวกีฬา และภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษรายวัน 1 ฉบับ ภาษาฝรั่งเศสรายสัปดาห์ 1 ฉบับ และใบข่าวसानปะเทดลาวหรือใบข่าวรายวันที่เป็นภาษาฝรั่งเศส อังกฤษ 1 ฉบับ) ทั้งยังมีวารสารทั้งหมด 59 ฉบับ โดยเป็นวารสารของเอกชนจำนวน 18 ฉบับ

ปัจจุบันหนังสือพิมพ์รายวันภาษาลาวที่พิมพ์จำหน่ายมีหลายฉบับ เช่น หนังสือพิมพ์ “*ประชาชน*” ซึ่งเป็นเสียงของศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ก่อตั้งใน ค.ศ.1950 ในชื่อ ‘*ลาวอิสระ*’ และเปลี่ยนชื่อเป็น ‘*เสียงประชาชน*’ ใน ค.ศ.1975 โดยเป็นหนังสือพิมพ์รายวันระดับชาติที่มียอดการพิมพ์กว่า 10,000 ฉบับ มีฉบับแทบลอยด์ คือ “*วันอาทิตย์รายสัปดาห์*” ที่เปิดตัวใน ค.ศ.1990 ซึ่งผลิตโดยหนังสือพิมพ์ประชาชน เน้นข่าวสถานการณ์ปัจจุบัน ข่าวธุรกิจ กีฬา และบันเทิง มียอดการพิมพ์ 2,500 ฉบับ นอกจากนี้ยังมีหนังสือพิมพ์ “*ปะเทดลาว*” ตั้งขึ้นใน ค.ศ.2001 เนื้อหาประกอบด้วยข่าวต่างประเทศ และในประเทศรวมทั้งธุรกิจ บันเทิงและกีฬา และมีหนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศอีก 2 ฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ คือ “*Vientiane Times*” ตั้งขึ้นใน ค.ศ.1994 เนื้อหาประกอบด้วย ข่าว บันเทิง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และกีฬา ซึ่งกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมเป็นผู้รับผิดชอบ และเป็นหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษฉบับแรกของลาวที่ตีพิมพ์สัปดาห์ละสองครั้ง และมียอดการพิมพ์ 7,000 ฉบับ/ครั้ง มีสมาชิกจากกว่า 30 ประเทศทั่วโลก และเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ประสบความสำเร็จในการจัดการธุรกิจ มีรายได้เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโดยมีรายรับจากโฆษณาและจากสมาชิก จากอัตราค่าโฆษณาซึ่งมีราคาถูกเมื่อเทียบกับหนังสือพิมพ์ของประเทศอื่น ๆ และหนังสือพิมพ์

รายสัปดาห์ภาษาฝรั่งเศส คือ “*Le Renouvateur*” ตั้งขึ้นใน ค.ศ.1998 มียอดการพิมพ์ 2,000 ฉบับ โดยกรมสื่อมวลชน กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมเป็นผู้รับผิดชอบในการผลิตหนังสือพิมพ์รายวันประชาชน หนังสือพิมพ์วันอาทิตย์รายสัปดาห์ ข่าวรายวันของสำนักข่าวसानปะเทดลาว หนังสือพิมพ์ปะเทดลาว และวารสารวัดทะนะท่า และหนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศ คือ *Le Renouvateur* และ *Vientiane Times*

ในส่วนของหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์รายวันภาษาลาวและเป็นกระบอกเสียงของคณะพรรคอำนาจการปกครองของนครหลวงเวียงจันทน์ภายใต้การชี้นำของกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม มียอดการพิมพ์ 3,700 ฉบับ/วัน ได้รับเงินอุดหนุนจากนครหลวงเวียงจันทน์และถูกเปลี่ยนชื่อจากเวียงจันทน์โพสต์ใน ค.ศ.1975 โดยในระหว่าง ค.ศ.1975-1990 มีเพียง 4 หน้า และยอดการพิมพ์ 1,200 ฉบับ/วัน ปัจจุบันเป็นหนังสือพิมพ์ที่นิยมของผู้่านอย่างกว้างขวางในนครหลวงเวียงจันทน์และแขวงใหญ่อื่นๆ เพราะเนื้อหาครอบคลุมแง่มุมต่างๆ รวมถึงกิจกรรมของรัฐและเอกชน และการวิจารณ์ปรากฏการณ์ทางสังคม และสะท้อนความจริงมากที่สุด ซึ่งใช้ภาษาในระดับเดียวกับคนธรรมดาทั่วไปใช้และเปิดรับบทความจากนักเขียนภายนอก ผู้อ่านส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ พ่อค้า และประชาชน ส่วนใหญ่สมาชิกอยู่ในนครหลวงเวียงจันทน์ มีจำนวน 8 หน้า และจากที่ไม่มีโฆษณา ปัจจุบันมีโฆษณาประมาณ 10-20 หน้า และยอดการพิมพ์ 5,000 ฉบับ/วัน ทั้งยังได้พิมพ์หนังสือพิมพ์รายอาทิตย์ขึ้น 1 ฉบับ ยอดการพิมพ์ 1,000 ฉบับ/อาทิตย์ และได้เปิดเว็บไซต์ของตนขึ้นใน ค.ศ.2005¹⁰ หลังจากที่รัฐบาลเริ่มต้นนโยบายในการให้สื่อหารายได้เลี้ยงตัวเองใน ค.ศ.1994 ปัจจุบันหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ยังมีรายได้ไม่เพียงพอ แม้จะสามารถหารายได้จากการพิมพ์ก็ตาม แต่เงินเดือนของพนักงานยังต้องได้รับเงินอุดหนุนจากนครหลวงเวียงจันทน์อยู่

นอกจากนี้ยังมีหนังสือพิมพ์ทั้งรายสัปดาห์และรายเดือนที่ออกโดยกระทรวงต่างๆ และองค์กรจัดตั้งมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ “*กองทัพ*” ของกระทรวงป้องกันประเทศ ยอดการพิมพ์ 2,500 ฉบับ มีเป้าหมายสำคัญที่จะเป็นกระบอกเสียงของคณะพรรคและกระทรวงป้องกันประเทศ ในการเผยแพร่นโยบายของพรรค/รัฐ โดยเฉพาะแนวทางป้องกันชาติและป้องกันความสงบ สร้างความเข้มแข็งด้านการเมือง แนวคิด และการก้าวขึ้นเป็นกองทัพที่มีแบบแผนทันสมัย ทั้งยังเป็นการให้เจ้าหน้าที่ทางการทูตและที่ปรึกษาฝ่ายทูต

---

¹⁰ เวียงจันทน์ใหม่, 6 กันยายน 2010

ทหารของลาวในต่างประเทศได้รับรู้และเข้าใจลึกซึ้งในทัศนคติและทิศทาง การนำของพรรค และรัฐได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน และยังมีหนังสือพิมพ์ “*ທຸລະກິດ*” ของกระทรวงการค้า และอุตสาหกรรม ยอดการพิมพ์ 2,000 ฉบับ หนังสือพิมพ์ “*ແມ່ທຸງລາວ*” เป็น หนังสือพิมพ์ของศูนย์กลางสหพันธ์แม่หญิงลาว ก่อตั้งใน ค.ศ.1980 ออกเป็นรายเดือน ยอดการพิมพ์ 4,000 ฉบับ หนังสือพิมพ์ “*ໝູ່ມລາວ*” ขององค์กรชาวหนุ่มสาวชนปฎิวัติ ลาว ก่อตั้งใน ค.ศ.1979 ออกเป็นรายปักษ์ ยอดการพิมพ์ 1,200 ฉบับ หนังสือพิมพ์ “*ກິມມະກອນ*” ของศูนย์กลางสหพันธ์กัมมะบานลาว ก่อตั้งใน ค.ศ.1980 ออกเป็นรายปักษ์ ยอดการพิมพ์ 2,500 ฉบับ รวมทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ของแขวงใหญ่ ๆ 3 แขวง คือ เวียงจันทน์ สหวันนะเขต และจำปาสัก

โดยที่หนังสือพิมพ์ทุกฉบับในลาวจะเป็นสมาชิกของสมาคมนักข่าวลาว (Lao Journalists' Association) ซึ่งก่อตั้งขึ้นใน ค.ศ.1968 ทำหน้าที่ดูแลสื่อต่าง ๆ ให้เป็น สื่อสารมวลชนอย่างแท้จริง เป็นองค์กรที่รวบรวมบรรณาธิการ นักข่าว ผู้ผลิตรายการ ช่างภาพ และช่างเทคนิคโทรทัศน์และวิทยุ เพื่อแบ่งปันประสบการณ์ความชำนาญและ จัดการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรและเทคนิคการทำงานในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ใน ค.ศ.2004 สมาคมนักข่าวลาวได้มีการทำข้อตกลงกับสมาคมนักข่าวเวียดนาม โดย รัฐบาลเวียดนามได้ให้ทุนก่อสร้างอาคารสำนักงานจำนวน 84,000 เทเรียสหรัฐฯ นอกจากนี้ สมาคมนักข่าวลาว องค์กรวิชาชีพสื่อสารมวลชน ของลาวยังประกอบด้วย สมาคมช่างภาพ ลาว (Lao Photographers' Association) ก่อตั้งขึ้นใน ค.ศ.2003 วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์และการถ่ายภาพ จัดแสดงนิทรรศการพิเศษและกิจกรรมการฝึกอบรม สำหรับสมาชิกทั่วประเทศ และสมาคมนักเขียนลาว (Lao Writers) ซึ่งก่อตั้งใน ค.ศ.1991 มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมวรรณกรรมของลาว สร้างมิตรภาพในหมู่นักเขียน และปกป้อง สิทธิของนักเขียน และอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ ปัจจุบันมี นักเขียนเป็นสมาชิกกว่า 100 คน โดยสมาคมได้เผยแพร่การดำเนินงานผ่านวารสาร “*ເສຶງແຄນລາວ*” แต่ปัจจุบันได้ยุติการพิมพ์แล้ว

สื่อกระจายเสียง

แม้ลาวจะเริ่มใช้อินเตอร์เน็ตตั้งแต่ ค.ศ.1996 แต่การที่สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อ สิ่งพิมพ์ยังคงไม่สามารถเข้าถึงกับประชาชนทุกคนในประเทศโดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล ทำให้สื่อกระจายเสียงนับว่ามีบทบาทสำคัญที่สุดในลาว โดยสื่อวิทยุยังคงเป็นหลักในการ

ส่งผ่านข้อมูลข่าวสารไปยังชุมชนในชนบท คน ครอบคลุมร้อยละ 59 ของประชากรทั้งหมดของประเทศ ใน 58 เมือง จำนวน 5,900 หมู่บ้าน ซึ่งมีประชากรอาศัยอยู่กว่า 2.4 ล้านคน ขณะที่สื่อโทรทัศน์เข้าถึงประชากรเพียงร้อยละ 31 โดยออกอากาศครอบคลุม 26 เมือง จำนวน 2,500 หมู่บ้าน

สถานีวิทยุแห่งแรกของลาวก่อตั้งใน ค.ศ.1949 ที่เวียงจันทน์ โดยความช่วยเหลือของฝรั่งเศส ต่อมาหลังการได้รับความช่วยเหลือจากออสเตรเลียและสหรัฐฯ ใน ค.ศ.1968 ได้พัฒนาเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งพระราชอาณาจักรลาว ขณะที่การตั้งสถานีวิทยุในเขตปลดปล่อยเกิดขึ้นครั้งแรกใน ค.ศ.1950 และกลายเป็นสถานีวิทยุแห่งชาติ (Lao National Radio) ใน ค.ศ.1975 หลังการเข้ายึดครองอดีตสถานีวิทยุของฝ่ายราชอาณาจักรในนครหลวงเวียงจันทน์ โดยระหว่าง ค.ศ.1983-1993 อยู่ภายใต้การบริหารงานร่วมกับสถานีโทรทัศน์แห่งชาติและแยกตัวออกมาใน ค.ศ.1993 ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม

ปัจจุบันลาวมีวิทยุกระจายเสียงจำนวน 44 สถานี ในส่วนกลาง 10 สถานีและท้องถิ่นอีก 34 สถานี ซึ่งกระจายเสียงในระบบ SW ระบบ AM และระบบ FM ทั้งมีการร่วมมือกับบางประเทศเพื่อถ่ายทอดรายการทางวิทยุ เช่น จีน ฝรั่งเศสและออสเตรเลีย โดยสถานีวิทยุแห่งชาติ ออกอากาศในระบบ AM 567 KHz 6.130 KHz และระบบ SW 7.145 KHz และระบบ FM สองสถานี FM1 (103.7 MHz) และ FM2 (97.25 MHz)

รายการในการออกอากาศทั้งระบบ AM และระบบ SW จะมุ่งเน้นในรายการข่าวและรายการที่กำหนดเป้าหมายสำหรับเกษตรกร เยาวชน สตรี ฯลฯ แต่สำหรับสถานี FM1 จะผสมกันระหว่างข่าว บันเทิง และรายการที่กำหนดเป้าหมาย ส่วนสถานี FM2 จะเน้นความบันเทิงอย่างเดียว สถานี FM ทั้งสองสถานีมีการเปิดรับโฆษณา โดยสถานี FM2 มีรายได้จากค่าโฆษณาสูงสุด¹¹ ทั้งระบบ AM และระบบ FM กระจายเสียงถ่ายทอดไปทั่วประเทศผ่านดาวเทียมไปยังสถานีวิทยุอื่นๆ ใน 17 แขวงทั่วประเทศและมีการออกอากาศ

---

¹¹ ในปี 1994 รัฐบาลลาวได้อนุญาตให้สถานีวิทยุโฆษณาสินค้าในรายการบันเทิงซึ่งครอบคลุมถึงร้อยละ 70 ของรายการเผยแพร่ต่อวัน ทั้งสถานีส่วนกลางและส่วนภูมิภาค แต่เนื้อหาของโฆษณาต้องไม่เป็นเหตุเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าที่โฆษณาที่จะนำไปสู่ข้อมูลการให้ที่ผิดกับลูกค้าและผู้บริโภค ระยะเวลาที่อนุญาตให้ใช้สำหรับการโฆษณาไม่เกินร้อยละ 10 ของเวลาทั้งหมดของรายการ

ในภาษาของชนเผ่าต่าง ๆ นอกจากนี้ประชาชนลาวยังสามารถฟังรายการต่างประเทศจาก สถานีวิทยุต่าง ๆ ทั่วโลก เช่น จากเวียดนาม ไทย ฝรั่งเศส จีน และบีบีซี โดยรายการของ สถานีวิทยุในแขวงที่มีขนาดใหญ่ เช่น แขวงหลวงพระบาง สะหวันนะเขต มีแนวโน้มในการ ผลิตรายการของตัวเอง และในเดือนมิถุนายน 2003 สถานีวิทยุแห่งชาติยังได้เริ่ม ออกอากาศรายการข่าวผ่านเว็บไซต์ของตน คือ <http://www.lnr.org.la> เป็นภาษาลาว มั่ง ฝรั่งเศสและอังกฤษ

ปัจจุบันลาวมีสถานีโทรทัศน์ทั่วประเทศ 32 สถานี ในส่วนกลาง 5 สถานี และ ท้องถิ่นอีก 27 สถานี สถานีโทรทัศน์ของเอกชนอีก 2 สถานี ทั้งยังมีการร่วมมือสถานี VTV ของเวียดนาม CCTV4 และ CCTV9 ของจีนอีกด้วย

โดยสถานีโทรทัศน์แห่งชาติ 2 ช่อง ตั้งอยู่ในนครหลวงเวียงจันทน์ ได้แก่ สถานี โทรทัศน์แห่งชาติช่อง 9 ซึ่งก่อตั้งขึ้นใน ค.ศ.1983 ออกอากาศครั้งแรกสามชั่วโมงต่อวันใน พื้นที่เมืองหลวงเพราะส่งสัญญาณได้เพียง 1 กิโลเมตร ต่อมาใน ค.ศ.1993 ได้มีการ ปรับปรุงเครื่องส่งสัญญาณที่ได้รับความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์และผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิค จากรัฐบาลญี่ปุ่น และสถานีโทรทัศน์แห่งชาติช่อง 3 ซึ่งก่อตั้งขึ้นใน ค.ศ.1994 เรียกว่าช่อง IBC หรือสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ก่อตั้งโดยบริษัทร่วมทุนไทย ผลิตรายการออกอากาศ 10 ชั่วโมงต่อวัน ส่งผ่านดาวเทียมไปยังสถานี AsiaSat และได้เปลี่ยนเป็นสถานีโทรทัศน์ แห่งชาติช่อง 3 ใน ค.ศ.1995 ปัจจุบันเป็นของรัฐบาลทั้งหมด นอกจากนี้แต่ละแขวงยังมี สถานีสาขาที่รับและขยายสัญญาณเสียงและภาพจากสถานีโทรทัศน์แห่งชาติ

ปัจจุบันสถานีโทรทัศน์ของลาวออกอากาศ 17 ชั่วโมง/วันและอัตราร้อยละ 70 ของรายการมีการออกอากาศผ่านดาวเทียมไปยังส่วนต่าง ๆ ของประเทศ เนื่องจากการขาด สถานีโทรทัศน์และสถานีวิทยุกระจายเสียง ทำให้ประชาชนลาวมีสิทธิที่จะฟังวิทยุหรือชม รายการโทรทัศน์จากนอกประเทศ โดยกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมได้อนุญาตให้ บริษัท โทรภาพใช้สาย จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทร่วมทุนระหว่างนักธุรกิจลาวกับนักธุรกิจจีน ให้บริการเคเบิลทีวีในประเทศซึ่งช่วยให้ผู้ชมลาวที่อยู่อาศัยในนครหลวงเวียงจันทน์สามารถ รับชมเคเบิลทีวีได้ถึง 30 ช่อง นอกเหนือจากสามารถดูช่องโทรทัศน์จากทั่วโลกจากการที่ รัฐบาลได้อนุญาตให้มีการใช้งานรับสัญญาณดาวเทียมอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เช่น BBC, CNN, CNBC, WorldNet, ABC Asia Pacific, TV5 (ฝรั่งเศส) DW (เยอรมัน) RAI (อิตาลี), MTV, Startsport รวมทั้งช่องโทรทัศน์ของประเทศจีน เวียดนาม ไทย กัมพูชา เกาหลี ฯลฯ รัฐบาลยังได้อนุญาตให้มีการดำเนินการโครงการโทรทัศน์ผ่าน

ดาวเทียมโดยเอกชน โดยมีสถานีโทรทัศน์เอกชน 2 สถานี คือ โทรทัศน์ลาวสตาร์ ของ สโมสรรส่งเสริมวัฒนธรรมบรรดาเผ่า (สวผ) ออกอากาศใน ค.ศ.2007 ผ่านทางดาวเทียม ไทยคม 5 เนื่องจากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าคนลาวทั่วประเทศรวมทั้งคนไทยโดยเฉพาะใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้จานรับสัญญาณดาวเทียมหันเข้าหาดาวเทียมไทยคม 5 และ โทรทัศน์ MV ลาว กำลังอยู่ระหว่างการก่อสร้าง นอกจากนี้องค์การวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ยังได้ลงนามในโครงการพัฒนาดาวเทียมและดำเนินธุรกิจระบบวิทยุ โทรทัศน์และโทรคมนาคมกับกลุ่มทุนจีนร่วมกับกลุ่มบริษัทวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการ บินอวกาศของจีน (CASC) บริษัท ดาวเทียมโทรคมเอเชียแปซิฟิก-จีน จำกัด และบริษัท อุตสาหกรรมกำแพงเมืองจีน จำกัด¹²

เช่นเดียวกับสถานีวิทยุ ทางรัฐบาลได้อนุญาตให้สถานีโทรทัศน์โมฆะมาลินค้าได้ใน ค.ศ.1994 สำหรับด้านคุณภาพของรายการโทรทัศน์นั้นรายการสารคดีเพื่อการศึกษาเด็ก และเยาวชนของโทรทัศน์แห่งชาติลาวชื่อ “เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษา” (Every Child Has a Right to Education) ซึ่งนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กผู้หญิงที่เป็น ชนกลุ่มน้อยคนหนึ่งในพื้นที่ห่างไกลของแขวงหลวงพระบางซึ่งต้องเดินเท้าเป็นระยะทาง เกือบ 2 กิโลเมตร เพื่อไปเรียนหนังสือ ประกอบด้วยเพลงที่ชักชวนให้บรรดาเด็กผู้หญิงของ ลาวไปโรงเรียนกัน ได้รับรางวัลเอมมี (Emmy Awards) ที่เป็นรางวัลนานาชาติใน อุตสาหกรรมสื่อโทรทัศน์และวิทยุ เนื่องในโอกาสวันเด็กสากล

สื่อภาพยนตร์

ด้านสื่อภาพยนตร์นั้นในระหว่าง ค.ศ.1950-1975 ลาวมีการผลิตภาพยนตร์ 8 เรื่อง เป็นภาพยนตร์บันเทิง 2 เรื่อง นอกนั้นเป็นสารคดี และข่าว มีวัตถุประสงค์ทาง การเมืองในการโฆษณาชวนเชื่อ โดยใน ค.ศ.1976 ลาวมีโรงภาพยนตร์จำนวน 15 แห่ง ใน ค.ศ.1985 มีการสร้างภาพยนตร์เพียงเรื่องเดียว คือ “เสียงปืนจากทุ่งไห” โดยมีเนื้อหาทาง การเมืองซึ่งได้รับความร่วมมือทางวิชาการจากเวียดนาม แม้ลาวจะไม่ได้ผลิตสื่อภาพยนตร์ ตั้งแต่ ค.ศ.1989 แต่ภาพยนตร์ลาวได้เริ่มเป็นที่ยอมรับในระดับสากล เช่น ภาพยนตร์เรื่อง “บัวแดง” (Red Lotus) ที่สร้างใน ค.ศ.1987 และได้รับรางวัลงานเทศกาลภาพยนตร์

---

¹² เวียงจันทน์ใหม่, 26 กุมภาพันธ์ 2010

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่กัมพูชาใน ค.ศ.1997 นอกจากนี้แล้วยังได้มีการผลิตสื่อภาพยนตร์ ภาพยนตร์เรื่อง “ฮักเพียงนาง” โดยการสนับสนุนขององค์การยูนิเซฟในการให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อต่อต้านการล่อลวงค้าเด็กและสตรีลาวมายังไทยเพื่อขายบริการทางเพศ และเป็นสื่อกลางให้กับเด็กและสตรีลาวตระหนักถึงอันตรายอันโหดร้ายของจากภัยการค้ามนุษย์ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับหญิงสาวชาวลาที่ถูกขบวนการค้ามนุษย์บังคับขู่เชือดให้มาค้าประเวณีในไทย ภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นเรื่องแรกในโครงการที่จะจัดสร้างขึ้นมาทั้งหมด 5 เรื่อง เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งได้มีการแพร่ภาพออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์แห่งชาติ และนำออกฉายตามแขวงต่างๆ

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

การพัฒนาสื่อสารโทรคมนาคมตั้งแต่ ค.ศ.1990 ได้เร่งการเติบโตของสื่อในลาว โดยมีการปรับปรุงไปรษณีย์และบริการการสื่อสารโทรคมนาคมและระบบโทรศัพท์ใน ค.ศ. 1993 โดยใน ค.ศ.2010 จำนวนของคู่สายโทรศัพท์ได้เพิ่มขึ้นเป็น 340,000 สาย หรือ 5 สาย/100 คน มีการใช้โทรสารอย่างแพร่หลายทั่วประเทศทั้งในภาครัฐและเอกชน และการติดต่อกับต่างประเทศโดยตรง (IDD) ซึ่งสามารถใช้ได้จากตู้โทรศัพท์สาธารณะทั่วประเทศ จำนวนการใช้โทรศัพท์ทั้งในและต่างประเทศได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ใน ค.ศ.1976 การใช้โทรศัพท์ระหว่างประเทศมีจำนวน 148,000 นาที และเพิ่มขึ้นเป็น 21,038,000 นาทีใน ค.ศ.2000 โดยใน ค.ศ.2008 ลาวมีโทรศัพท์พื้นฐาน 97,600 สาย และโทรศัพท์มือถือ 2.022 ล้านเลขหมาย ซึ่งร้อยละ 75 อยู่ในนครหลวงเวียงจันทน์ และมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 130,000 คน การส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตอย่างแพร่หลายไม่เฉพาะแต่ในนครหลวงเวียงจันทน์แต่ยังขยายไปในเมืองท่าไกลและในพื้นที่เขตภูเขา และมีการเปิดอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ขึ้นในเมืองใหญ่ๆ ทั่วไป โดยในช่วงปลาย ค.ศ.1990 รัฐบาลได้เริ่มต้นมีเว็บไซต์ข่าวของตัวเอง เช่น <http://www.kplnet.net> ของสำนักข่าวसानปะเขตลาว และ <http://www.vientianetimes.gov.la> ของหนังสือพิมพ์ (Vientiane Times) เพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสารกับผู้อ่าน

ไทยใน “พื้นที่” สือลาว

จากการศึกษาโดยเก็บรวบรวมข่าวเกี่ยวกับไทยจากสื่อต่าง ๆ ของลาว เป็นระยะเวลา 1 ปี (มกราคม-ธันวาคม 2011) ประกอบด้วย

1. สื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์รายวันภาษาลาว 3 ฉบับ ได้แก่
  - 1.1 หนังสือพิมพ์ประชาชน เป็นหนังสือพิมพ์รายวันภาษาลาว ซึ่งมียอดการพิมพ์มากที่สุด คือ 7,000 ฉบับต่อวัน เหตุผลเนื่องจากเป็นหนังสือพิมพ์ที่ก่อตั้งขึ้นในระหว่างการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยในปลาย ค.ศ.1940 ภายใต้การดำเนินงานของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวปัจจุบัน มีบทบาทสำคัญในการปฏิวัติ ส่งเสริมการป้องกันและพัฒนาประเทศ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ในการให้ข้อมูลเพื่อตอบสนองหน้าที่ทางการเมืองของพรรค มีพันธกิจในการสร้างความเชื่อมั่น และรับใช้ภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไปของพรรค และความสัมพันธ์ระหว่างพรรคกับประชาชนให้มั่นคง แน่นแฟ้น
  - 1.2 หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ เป็นหนังสือพิมพ์รายวันภาษาลาวซึ่งมียอดการพิมพ์ 3,700 ฉบับต่อวัน เหตุผลเนื่องจากเป็นหนังสือพิมพ์ที่นิยมของผู้อ่านอย่างกว้างขวางในเวียงจันทน์และแขวงใหญ่อื่น ๆ เพราะเนื้อหาครอบคลุมแง่มุมต่าง ๆ รวมถึงกิจกรรมของรัฐและเอกชน
  - 1.3 ข่าวรายวัน หรือ “ใบข่าวसानปะเทดลาว” (KPL Bulletin) ที่เริ่มตีพิมพ์ใน ค.ศ.2001 ภายใต้การดำเนินงานของสำนักข่าวสารปะเทดลาวซึ่งมีฐานะเป็นสำนักข่าวแห่งชาติ ลักษณะเป็นการแจ้งข่าวความเคลื่อนไหวทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เช่น การเคลื่อนไหวของผู้นำพรรค/รัฐและผลงานของหน่วยราชการ แจ้งข่าวสถานการณ์โลก และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ
2. สื่อวิทยุ จากข่าวซึ่งออกอากาศโดยสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติลาว (NRS)
3. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ข้อมูลความคิดเห็นของคนลาวชาวเกี่ยวกับไทยจากกระทู้ที่ปรากฏบนเว็บไซต์ในเว็บไซต์ภาษาลาวต่าง ๆ

พบว่า สื่อสารมวลชนได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญของพรรค/รัฐนับตั้งแต่การก่อตั้งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ใน ค.ศ.1975 ถือเป็นเป็นอาวุธอันแหลมคมของพรรค/รัฐในการเผยแพร่นโยบายรวมทั้งการปฏิบัติตามแนวทางของพรรคและรัฐให้ประชาชนทราบ โดยสื่อของลาวมีลักษณะไม่แตกต่างจากในประเทศสังคมนิยมอื่น ๆ ซึ่งถูกควบคุมโดยรัฐ มีหน่วยงานที่ถือเป็นองค์กรสื่อในฐานะสำนักข่าวแห่งชาติ คือ สำนักงานข่าวสปป.ลาว ที่มีกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมเป็นผู้รับผิดชอบ โดยเนื้อหาของสื่อมีพัฒนาการมาจากการโฆษณาชวนเชื่อซึ่งมีหน้าที่ในการนำเอาแนวคิดอุดมการณ์ไปเผยแพร่แก่ประชาชน เป็นอุปกรณ์สำหรับการเปลี่ยนแปลงและควบคุมทางสังคมในกรอบที่กำหนด เพื่อสนองจุดมุ่งหมายของรัฐในการให้ประชาชนเชื่อถือและศรัทธาในพรรค/รัฐ ภายใต้การชี้นำของกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม มีนักข่าว นักเขียน และบรรณาธิการเป็นคนของพรรคและจงรักภักดีต่อพรรคที่ต้องผ่านการอบรมทางการเมือง และเป็นผู้ชื่นชมแนวทางของพรรคคู่กับความรู้ด้านวิชาชีพสื่อมวลชน

ฐานะทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่าทำให้สื่อกระจายเสียงไทยได้เปรียบลาวทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพในด้านจำนวนคลื่นวิทยุที่ข้ามไปจากไทย จำนวนชั่วโมงออกอากาศที่ต่อเนื่องและยาวนานกว่า เทคโนโลยีที่ทันสมัย และทุนการดำเนินงานที่สูงกว่า การจัดรายการของไทยที่มีสีสันมากกว่าและทำได้เปรียบในแง่ภาษาที่คนลาวเข้าใจมากกว่าภาษาอื่นส่งผลให้รายการของไทยที่มีลักษณะตามใจตลาด สามารถสร้างแรงดึงดูดผู้ชมได้มากกว่าสื่อของลาวซึ่งถูกกำหนดให้ทำหน้าที่ทางการเมือง ทำให้สื่อไทยโดยเฉพาะวิทยุ และโทรทัศน์มีบทบาทแทรกซึมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของคนลาว และก่อความรู้สึกกังวลแก่ลาวต่อการครอบงำจากกระแสวัฒนธรรมไทยที่ถึงโดมผู้สังคมนิยมลาวผ่านสื่อต่าง ๆ ว่าจะไม่สามารถอนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของตนไว้ได้ ทำให้ต้องพยายามหามาตรการมาปกป้องแต่ก็ไม่บังเกิดผลในทางปฏิบัติ สะท้อนให้เห็นได้จากความพยายามในการต่อต้านอิทธิพลของวัฒนธรรมไทยเช่นการที่สมาคมสื่อศิลปะลาว (Lao Art Media) และสื่อมวลชนลาวได้เรียกร้องให้ร้านค้า สถานคาราโอเกะและสถานบันเทิงต่าง ๆ ร่วมกันสนับสนุนธุรกิจบันเทิงในประเทศด้วยการลดการเปิดเพลงไทยและเพลงจากประเทศอื่น ๆ ลง และเพิ่มการเปิดเพลงลาวให้มากขึ้น และการที่กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมของลาวได้ออกคำสั่งในเดือนมกราคม ค.ศ.2004 ให้สถานบันเทิงต่าง ๆ เปิดเพลงลาว ร้อยละ 70 กับเพลงอื่น ๆ ร้อยละ 30 เพื่อปกป้องถึงความเป็นชาติเอกราช และมีวัฒนธรรมอันเป็นของตัวเอง รวมทั้งการที่กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมได้ออกประกาศในวันที่ 14

พฤษภาคม 2004 ที่ลงนามโดย นายพันดวงจิต วงสา รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ห้ามไม่ให้ สถานที่สาธารณะและสถานบริการทั้งหลาย เปิดรายการโทรทัศน์และทำการฉายห้ามฉาย ภาพยนตร์ วีซีดี และเปิดโทรทัศน์ช่องไทย และต่างประเทศ ตามที่สาธารณะ และสถาน บริการต่าง ๆ ผู้ที่ฝ่าฝืนไม่เพียงจะถูกตักเตือนเท่านั้น หากยังจะถูกปรับและลงโทษอีกด้วย¹³ โดยให้เหตุผลว่าจะทำให้เสียภาพลักษณ์ เสียเอกลักษณ์ของชาติและกระทบเกียรติ ศักดิ์ศรีของชาติลาว ทำให้ตั้งกล่าวแสดงออกให้เห็นได้อย่างเด่นชัดถึงการต่อต้านการ ครอบงำของวัฒนธรรมไทยต่อลาว หรือการที่สื่อของทางการลาวได้เรียกร้องไปยังหน่วยงาน ที่รับผิดชอบ ให้ควบคุมดูแลการใช้ภาษาของประชาชน ซึ่งปัจจุบันภาษาลาวได้เพี้ยนไป อย่างมาก เนื่องจากอิทธิพลจากไทยที่ทำให้ชาวลาวและแม่กระทั้งสื่อของทางตนเองหันไป ใช้ภาษาไทยมากขึ้น ทำให้ปัจจุบันประโยคในภาษาลาว รวมทั้งคำสามัญต่าง ๆ สูญหายไป เป็นจำนวนมาก เนื่องจากการหันไปใช้ภาษาไทยแทน ซึ่งเป็นกระแสกรรณภาษาลาว ซึ่งมี ที่มาที่ไปจากหลายสาเหตุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อในประเทศใกล้เคียงที่ชาวลาวสามารถ รับชมและรับฟังได้ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ หรือ หนังสือพิมพ์ และนิตยสารต่าง ๆ ของ ไทย โดยได้เสนอให้สื่อของรัฐปรับปรุงและพัฒนาเพื่อดึงดูดให้ประชาชนหันไปติดตาม นอกเหนือจากการเผยแพร่ภาษาลาวทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่องผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

กล่าวได้ว่า สื่อมีความสำคัญในบริบทของการสร้างความสัมพันธ์อันดีหรืออาจ สร้างความริ้วฉานระหว่างประเทศให้เกิดขึ้นได้ การที่สื่อของลาวเป็นเครื่องมือของพรรค/ รัฐซึ่งพรรคและรัฐเป็นผู้ควบคุมองค์กรสื่อให้เป็นตามนโยบายและ มีกระทรวงแถลงข่าว และวัฒนธรรมเป็นผู้ดูแลการแพร่ข่าวทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โดยนักข่าวซึ่งเป็น พนักงานของรัฐที่เป็นผู้รับนโยบายมาปฏิบัติจึงมีลักษณะเว้นการนำเสนอเรื่องไม่ดีและ หลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์ เห็นได้จากการที่สื่อของลาวมีความพยายามในการนำเสนอ เรื่องราว ข่าวสารของไทยในเฉพาะแต่เรื่องที่เป็นการช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่าง

---

¹³ คำสั่งดังกล่าวไม่น่าจะเป็นเรื่องการกีดกันหรือปิดกั้นการรับรู้ข่าวสารการเปลี่ยนแปลงของโลก เพราะไม่ห้ามรายการโทรทัศน์ของต่างประเทศ เช่น BBC ของอังกฤษ CNN ของสหรัฐอเมริกา TV 5 ของ ฝรั่งเศส CCTV ของจีน และรายการโทรทัศน์ของเวียดนาม พบว่า ชาวลาวส่วนใหญ่ไม่ทราบประกาศของ กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมมากนัก ยังเปิดชมรายการโทรทัศน์ของไทยอย่างเปิดเผย

ประเทศ ตัวอย่างเช่นกรณีเหตุการณ์ความไม่สงบทางภาคใต้ของไทย ซึ่งสื่อของทางลาวพยายามหลีกเลี่ยงไม่นำมาเสนอ เว้นแต่ในกรณีซึ่งได้รับการอนุญาตหรือมอบหมายในฐานะกระบอกเสียงของรัฐให้ใช้เป็นช่องทางในการตอบโต้ที่ส่วนใหญ่ปัญหาหมักเกิดจากการขาดความระมัดระวังของสื่อไทยและเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาว โดยที่ลักษณะความสัมพันธ์ของระบบสื่อสารมวลชนลาวเป็นการรวมตัวอย่างเหนียวแน่น เนื่องจากสื่อแต่ละประเภทอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐและมีปัจจัยทางการเมืองเป็นตัวกำหนด เห็นได้จากการที่หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ฉบับวันที่ 10 มกราคม 2006 ได้กล่าวโจมตีวิทยุเอเชียเสรีว่าเสกสรรปั้นแต่งข่าวและขาดจรรยาบรรณนักข่าวเกี่ยวกับการตัดสินอย่างรวบรัดตัดสินของศาลลาว ที่อ้างว่าได้รับจดหมายจากผู้อ่าน ซึ่งเป็นแหล่งข่าวที่ไม่ประสงค์จะออกนามว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงใด หรือในกรณีนิตยสาร Spicy ของไทย ฉบับวันที่ 11-24 กรกฎาคม 2005 ซึ่งได้ลงตีพิมพ์ล้อเลียนภาษาลาวที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงในคอลัมน์ Relationship ซึ่งมีถ้อยคำถูกเหยียดหยามสตรีลาว และทำให้เกิดความเข้าใจผิดต่อภาษา วัฒนธรรม ประเพณีของลาว ทำให้ชาวลาวในนครหลวงเวียงจันทน์อ่านคอลัมน์ดังกล่าวได้แจ้งให้สื่อลาวทราบ ส่งผลให้ หนังสือพิมพ์กีฬารายวัน ได้นำเสนอข่าวปฏิกริยาของชาวลาวติดต่อกัน 2 วัน กระทั่งหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ ได้นำประเด็นมาขยายผ่านคอลัมน์ ‘ก้องฟ้าบ้านเทิงลาว’ ในฉบับวันที่ 4 กรกฎาคม 2005 โดยผู้เขียนที่ใช้นามปากกาว่า ‘ผักตบ’ ในบทความ “วารสาร Spicy ของไทย ได้อะไรจากข้อเขียนอันโง่งง”

...“เนื้อหาโดยรวมที่จิงใจกล่าวถึงประเทศลาว เขาได้วางเป็นข้อ ๆ ไว้ 29 ข้อด้วยกัน มีถูกบ้าง ผิดบ้าง แต่ข้อที่สร้างความไม่พอใจอย่างแรงต่อประชาชนลาวนั้น ก็คือความจงใจหรือว่าโง่งงของผู้เขียนเองก็มีอาจทราบได้ ซึ่งมีอยู่หลายข้อที่บิดเบือนความเป็นจริง มีการอุปโลกน์คำพูดที่ต่ำช้า สันดาน..มาเขียนโดยอ้างว่าเป็นคำที่คนลาวใช้กัน เช่น ถ้าจะชมผู้หญิงสวยให้พูดว่า ‘สวยตายท่า’ หรือถ้าจะเรียกผู้หญิงว่า ‘อีดอกทอง’ จะถูกใจ เพราะมองว่ามีคำดี (อีดอกทอง ในความหมายของไทยคือโสเภณี) ถ้าชมผู้ชายหล่อมากให้พูดคำว่า ‘หล่อจิบหาย’ เวลาถ่ายรูปรวมหมู่ให้พูดว่า ‘มาแหกตาสามัคคีกันเถอะ’ นอกจากนี้ ยังมีคำพูดเสียดสีอีกมากมายที่ไม่มีมูลความจริง เช่นหนังสือไทย เวลาเข้าฉายในลาวเรื่องเด็กกำพร้า ต้องเปลี่ยนเป็น ‘เด็กน้อยบ่มีพ่อบ่มีแม่’ ถ้าไม่อย่างนั้นคนลาวจะเข้าใจว่าเป็นเรื่องเด็กถือมิดไล่ฟันชาวบ้าน ซึ่งฟังดูแล้วมันเป็นเรื่องที่ฟังไม่ขึ้น เพราะ

คำพูดคำนี้ในภาษาลาวก็มี และใช้กันมานานแล้ว และคำว่า ‘เด็กกำพร้า’ ก็ไม่ได้มีความหมายดั่งที่หล่อนั้นแปล เพราะศัพท์ในภาษาลาว เด็กน้อยที่ไม่มีพ่อ ไม่มีแม่จะเรียกว่า ‘เด็กกำพอย’ ส่วนคำว่า ‘เด็กกำพำ’ ก็เป็นเด็กที่มีพ่อแต่ขาดแม่ หรือมีแม่ไม่มีพ่อ “ฉะนั้นแล้ว ข้อความที่เขายกมาอ้าง จึงเป็นการอุปโลกน์ ชนิดที่ว่า ‘โง่वादฉลาด’ ”...

นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ปะเทดลาว ยังได้ตีพิมพ์บทความเรื่อง ‘รู้จักเวียงจันทน์ ดีแค่ไหน?’ พร้อมกับนำปกนิตยสาร Spicy ลงประกอบ

...“เอาล่ะ กล่าวถึงเวียงจันทน์และคนลาวมาตั้งหลายอย่าง แต่เรื่องหลัก ๆ เพื่อให้เนื้อแท้ของความเป็นลาว ซึ่งวารสารสไปซี่ไม่ได้กล่าวนั้นก็ยังมี และสำคัญที่สุดนั้นก็คือ คนลาวทั้งชาติ รักเกียรติ รักศักดิ์ศรี และวัฒนธรรม ที่มีอยู่ ถึงจะเป็นประเทศน้อย และรักความสงบ แต่เมื่อมีภัยยามใด ปวงชนทุกคนเผ่าก็สามัคคีกันต่อสู้ตั้งคำว่า ‘เห็นว่ามีตัวน้อย’ อย่าคิดว่าข่มเหงได้ หากความดีได้รวมแรงกันเข้า ก็ฆ่าข้างได้”...

การนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับ เห็นได้ชัดว่าสอดคล้องกับปฏิบัติการของภาครัฐ โดยกรมข่าว กระทรวงการต่างประเทศลาว ได้ส่งเรื่องผ่านสถานทูตไทยในนครหลวงเวียงจันทน์ เพื่อเรียกร้องให้นิตยสาร Spicy ลงบทความขอโทษประชาชนลาวในนิตยสาร เนื่องจากบทความที่ออกไปก่อนหน้าถือเป็นการดูถูกประชาชนลาวอย่างรุนแรง ซึ่งต่อมาทางนิตยสารได้ทำหนังสือชี้แจงแสดงความเสียใจผ่านกรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศไทย แต่ทางลาวถือว่าเป็นการไม่ถูกต้องและไม่เพียงพอ และยังเรียกร้องให้สมาคมสื่อมวลชนของไทยทำการตักเตือนสมาชิกของตนเองให้ระมัดระวังในการเสนอบทความที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน และหาทางให้นิตยสารดังกล่าวตีพิมพ์คำขอโทษอย่างเป็นทางการต่อประชาชนลาว และกรณีที่หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ได้เผยแพร่คำแถลงของโฆษกกระทรวงการต่างประเทศลาว ที่ออกปฏิเสธรายงานของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ที่อ้างว่า มีนักการเมืองไทยในจังหวัดนครพนม ข้ามไปประชุมร่วมกันในลาวหลังเหตุการณ์ที่มีการลักลอบวางเพลิงสถานที่ราชการหลายแห่งในไทย ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยกับลาว โดยระบุว่า สามารถตรวจสอบได้ และที่ผ่านมาไม่เคยมีนักการเมืองของไทยเข้าไปเคลื่อนไหวในลาว ซึ่งหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ได้ประณาม

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ว่า “รายงานข่าวอย่างไร้จรรยาบรรณ ไร้สติและความรับผิดชอบ” หรือกรณีที่สำนักข่าวसानปะเทตลาว และหนังสือพิมพ์ประชาชนวันที่ 2 มกราคม 2007 ได้ออกรายงานตอบโต้หนังสือพิมพ์ Bangkok Post ของไทยที่ออกรายงานในช่วงเปิดสะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 ว่า สะพานแห่งนี้ได้ทำให้หญิงโสเภณีในแขวงสะหวันนะเขตคึกคัก โดยสื่อของลาว ได้พาดหัวเรื่องว่า “สะพานมิตรภาพไม่ได้มีไว้รับใช้หญิงโสเภณี” ระบุว่าหนังสือพิมพ์ Bangkok Post ของไทยมองโลกในแง่ลบ มองศักยภาพของสะพานมิตรภาพในทางที่ผิด ต่ำต้อยและไร้สนิยม และยังอธิบายอีกว่า สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 ถูกเปิดใช้อย่างเป็นทางการด้วยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลของทั้งสองประเทศ ซึ่งได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์กับความร่วมมืออันแน่นแฟ้นระหว่างสองประเทศเพื่อนบ้าน

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า การที่สื่อของลาวเป็นเครื่องมือหรือกระบอกเสียงของพรรคและรัฐ ซึ่งเป็นผู้ควบคุมองค์กรสื่อ ทำให้สื่อของลาวเว้นการนำเสนอเรื่องไม่ดีและหลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ข่าวเกี่ยวกับไทยซึ่งปรากฏในพื้นที่สื่อของลาวจึงเป็นการนำเสนอข่าวซึ่งขึ้นกับสภาพความสัมพันธ์ของสองประเทศหรือสภาพเหตุการณ์ ณ ขณะนั้น การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับไทย “ภาพ” เกี่ยวกับไทยที่ปรากฏในช่วงเวลาซึ่งศึกษานั้น สภาพความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาว เป็นไปด้วยดีโดยไม่มีปัญหาความขัดแย้งหรือการกระทบกระทั่งใดๆ ดังนั้นสื่อที่ศึกษาไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับไทยในสื่อลาวจึงเป็นไปในทางบวก นอกจากนี้การที่สำนักข่าวसानปะเทตลาว คือ เป็นแหล่งข้อมูลหลักในประเทศ และส่งผ่านไปยังหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ทำให้ “เนื้อหา” (Content) ของข่าวมีลักษณะไม่แตกต่างกัน โดยข่าวเกี่ยวกับไทยที่ปรากฏในสื่อลาวสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ลักษณะ คือ

1. การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการเดินทาง พบปะ เยี่ยมเยือน ของบุคคลสำคัญของทั้งสองประเทศเพื่อกระชับความสัมพันธ์ เช่น รองนายกรัฐมนตรี ต้อนรับผู้แทนเวียดนามและไทย (หนังสือพิมพ์ประชาชน 08/10/2010) รมต.ต่างประเทศลาว รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ช้างเผือกไทย (ข่าวसानปะเทตลาว 23/03/2010)นายกฯ ลาวให้ความสำคัญต่อการร่วมมือลาว-ไทย (ข่าวसानปะเทตลาว 02/06/2010) ลาว-ไทยหารือปัญหาสิ่งแวดล้อม (หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ 28/06/2010) ฯลฯ

2. การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจในด้านการค้าและการลงทุน ซึ่งมีปริมาณหรือพื้นที่ในการนำเสนอมากที่สุด เช่น แอร์เอเชียเปิดสายการบินอุดร-ภูเก็ต-เวียงจันทน์ (หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ 16/01/2010) เริ่มก่อสร้างด่านประเพณี

ลาว-ไทย ที่บ้านหนองดา (ข่าวसानประเทศลาว 21/06/2010) บริษัทหลักทรัพย์ไทย
ประกาศพร้อมร่วมมือกับธนาคารธุรกิจลาว (หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ 29/01/2010)
บริษัท ชไนเดอร์ (ไทยแลนด์) จำกัดร่วมลงนามความร่วมมือด้านการจัดการพลังงานไฟฟ้า
ในลาว (หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ 24/02/2010) การก่อสร้างสะพานมิตรภาพคำ
ม่วน-นครพนม คืบหน้าไปกว่า 32% แล้ว (หนังสือพิมพ์ประชาชน 05/03/2010) ฯลฯ

3. การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับความร่วมมือด้านวิชาการ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา มอบปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่นายกรัฐมนตรีลาว (หนังสือพิมพ์เวียง
จันทน์ใหม่ 11/03/2010) ความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น ลาว-ไทย
ลงนามความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (หนังสือพิมพ์ประชาชน 11/03/2010)
ความร่วมมือด้านสาธารณสุข เช่น ลาว-ไทย ร่วมพัฒนากิจกรรม-ป่าไม้ (หนังสือพิมพ์เวียง
จันทน์ใหม่ 08/10/2010) ลาว-ไทย ร่วมมือด้านการแพทย์เฉพาะทางเกี่ยวกับโรคหัวใจ
(หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ 23/09/2010) ฯลฯ

4. การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการประชุม/และกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์
ระหว่างประเทศ เช่น กระทรวงการต่างประเทศไทยเฉลิมฉลอง 60 ปี กองกฐินพระราชทาน
ได้ถูกนำมาถวายที่วัดพมสิลา บ้านเกิดประธานไกสอน พมวิหาน (ข่าวसानประเทศลาว
14/11/2010) ความสัมพันธ์การทูตไทย-ลาว (ข่าวसानประเทศลาว 21/12/2010)
ลาว-ไทยร่วมเฉลิมฉลองบุญพระธาตุศรีสองรัก (ข่าวसानประเทศลาว 15/11/2010)
 ฯลฯ

ดังกล่าวมาแล้วว่า สื่อของลาวเป็นเครื่องมือของพรรคและรัฐ ทำให้สื่อของลาว
หลีกเลี่ยงการนำเสนอเรื่องที่อาจกลายเป็น “ประเด็น” ที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่าง
ประเทศและความขัดแย้ง ส่วนใหญ่เป็นการแจ้งข่าวความเคลื่อนไหวและไม่เสนอความ
คิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์ เช่น ข่าวนายลอง วิชาโล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการ
ต่างประเทศกัมพูชาได้รับเกียรติจากสถาบันการต่างประเทศและกรมเอเชียแปซิฟิก
กระทรวงการต่างประเทศของลาว ปาฐกถาเรื่องเกี่ยวกับปราสาทเป็ริเยะวิเฮียร์ (ปราสาท
พระวิหาร) ในวันที่ 5 มกราคม 2010 ที่ศูนย์ความร่วมมือสากลและการฝึกอบรม (ICTC)
(หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ 06/01/2010) หรือข่าวนายสมมาต พนเสนา รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงโยธาธิการและขนส่งของลาวถูกกลุ่มคนเสื้อแดงปิดล้อมที่เชียงใหม่ในวันที่ 13
พฤษภาคม 2010 ระหว่างเดินทางไปยังโรงแรมดุสิตโฮเทลแลนด์ รีสอร์ท จังหวัดเชียงใหม่
เพื่อเตรียมลงนามในข้อตกลงเรื่องการสร้างสะพานมิตรภาพลาว-ไทย แห่งที่ 4 กับนาย

โสภณ ชาร์มย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม (หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ 14/05/2010) แม้แต่ช่วงสถานการณ์ความตึงเครียดทางการเมืองในไทยในเดือนพฤษภาคม 2010 สื่อของลาวก็หลีกเลี่ยงการเสนอความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์ นอกจากการแจ้งการหรือประกาศของกระทรวงการต่างประเทศลาวที่เตือนประชาชนลาวในการเดินทางไปไทยหากไม่มีความจำเป็นรวมทั้งแรงงานลาวที่ประเทศไทยในการไปยังเขตพื้นที่มีการประท้วงระหว่างวันที่ 11-23 มีนาคม 2010 และการเตือนถึงสภาพความวุ่นวายของการเมืองในประเทศไทยอีกครั้งหนึ่งที่ขยายความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่วันที่ 13 พฤษภาคม 2010 ซึ่งรัฐบาลไทยได้ประกาศขยายกำหนดเวลาการใช้กฎหมายสถานการณ์ฉุกเฉินในกรุงเทพฯและจังหวัดใกล้เคียงรวมทั้งขยายพื้นที่ออกไปอีก 20 จังหวัด โดยมีจังหวัดในภาคอีสานของไทย 5 จังหวัด ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยของประชาชนลาว กระทรวงการต่างประเทศลาวจึงขอให้พลเมืองลาวที่จะเดินทางไปประเทศไทยและผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในประเทศไทยให้มีความระมัดระวังสูงและหลีกเลี่ยงการเดินทางไปพื้นที่ที่มีการชุมนุมประท้วงหากไม่จำเป็น

อย่างไรก็ตาม พบว่า มีการนำเสนอข่าวซึ่งเป็นไปในทิศทางลบในลักษณะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ในสิ่งที่ลาวถือเป็นเรื่องใหญ่ คือ เรื่อง “เขตแดน” โดยการโต้ตอบเอกสารของนักวิชาการไทยด้วยการวิพากษ์วิจารณ์ผ่านบทความเรื่อง “ฝากถึงนักค้นคว้าประวัติศาสตร์ไทย” ในหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่จากผู้รับผิดชอบคอลัมน์ “แนวลาว” กล่าวว่าได้อ่านบทความของอาจารย์จากมหาวิทยาลัยแห่งชาติ ในหัวข้อ “การเคลื่อนไหวเสี่ยงภัยของนักค้นคว้าทางประวัติศาสตร์” ที่พูดถึงกรณีของผู้จัดสัมมนาคนไทย มีเล่ห์กลที่ต้องการพลิกฟื้นประวัติศาสตร์จากการจัดสัมมนาหัวข้อ “บทบาทและยุทธศาสตร์การต่างประเทศของไทยต่อประเทศเพื่อนบ้าน” ในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2010 โดยสถาบันศึกษาความมั่นคงนานาชาติ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ 23/03/2010) รวมทั้งเรื่องวัยรุ่นไทยรายหนึ่งกระทำผิดหนีเข้าลาวและก่อเหตุฆ่าใช้อาวุธปืนยิงชาวตะวันตกบาดเจ็บ 2 รายในเวียงจันทน์เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2010 ซึ่งเป็นการอุกอาจ ทำลายต่อกฎหมายลาว ทำให้ภาพพจน์และบรรยากาศของความสงบในเวียงจันทน์เสื่อมเสีย ขณะที่ชาวเวียงจันทน์และชาวลาวทั่วประเทศกำลังพยายามช่วยกันรักษาความสงบ ความปลอดภัยให้กับสังคมเพื่อต้อนรับวันก่อตั้งกรุงเวียงจันทน์ครบรอบ 450 ปี (หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ 31/08/2010)

จากการที่ ค.ศ.2010 มีการจัดงานเฉลิมฉลองโอกาสครบรอบ 450 ปี นครหลวง เวียงจันทน์ และการที่รัฐบาลลาวได้มีการสร้างอนุสาวรีย์เจ้าอนุวงศ์ขึ้น ทำให้เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่สื่อลาวจะต้องมีการนำเสนอหรือพาดพิงถึงไทยซึ่งเป็นไปในทางลบจากความเกี่ยวพันทางประวัติศาสตร์ พบว่า สื่อของทางการลาวทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อกระจายเสียงได้ระมัดระวังที่จะใช้ถ้อยคำที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาว ทั้งได้ใช้คำที่สร้างขึ้นใหม่ว่า “ศักดินาต่างดาว” “ศักดินาอาณาจักรไกลเคียง” “ผู้รุกราน” แทนคำว่า “ศักดินาสยาม” เพื่อเลี่ยงความขัดแย้งกับไทย

การที่สื่อของลาวเป็นเครื่องมือของพรรคและรัฐซึ่งเป็นผู้ควบคุมองค์กรสื่อให้เป็นตามนโยบายของพรรค/รัฐ มีกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมเป็นผู้ดูแลการแพร่ข่าวทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โดยนักข่าวซึ่งเป็นพนักงานของรัฐที่เป็นผู้รับนโยบายมาปฏิบัติ จะเว้นการนำเสนอเรื่องไม่ดี และ หลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์ เห็นได้จากการที่สื่อของลาวมีความพยายามในการนำเสนอเรื่องราว ข่าวสารของไทยในเฉพาะแต่เรื่องที่เป็น การช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ ซึ่งตรงข้ามกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ความคิดเห็นของคนลาวจากกระดานเว็บบอร์ดภาษาลาวในเว็บไซต์ต่าง ๆ ซึ่งรัฐควบคุมได้ยาก กลับมีลักษณะตรงข้ามโดยสิ้นเชิง โดยพบว่า หัวข้อกระทู้ที่นำมาโพสต์ส่วนใหญ่จะเป็นการนำประเด็นข่าวจากสื่อของไทยซึ่งส่วนใหญ่ความคิดเห็นจะเป็นไปในทางลบ เช่น กระทู้หัวข้อ

“พบผู้หญิงลาว 17 คนถูกล่อไปขายตัวที่ไทยโดยมีนายหน้าอยู่สปปล”

“ตำรวจไทยบุกเข้าโรงน้ำชาตั้งสี่ พบเด็กหญิงลาว 20 คน”

“สาวไทยถูกจับหลังเอายาบ้าจากลาว”

โดยพบว่าคนลาวให้ความสนใจเกี่ยวกับประเทศไทยค่อนข้างมากเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นความขัดแย้งในทางการเมือง เช่น กระทู้หัวข้อ

“เกมการเจรจาระหว่างรัฐบาลไทย/นปช”

“ทักษิณทำเพื่อใคร คนจนหรือเพื่อตัวเอง”

“เลือกตั้งไทย : เพื่อไทยชนะขาดลอยตั้งรัฐบาลได้โดยลำพังพรรคเดียว
การเมืองในประเทศไทยนับแต่นี้จะเป็นไปในรูปแบบใด”

การที่ ค.ศ.2010 มีการจัดงานเฉลิมฉลองโอกาสครบรอบ 450 ปี นครหลวง เวียงจันทน์และการที่รัฐบาลลาวได้มีการสร้างอนุสาวรีย์เจ้าอะนุซัน ทำให้มีการเสนอหัวข้อกระทู้เกี่ยวกับเจ้าอะนุและการวิพากษ์วิจารณ์ไทยซึ่งส่วนใหญ่เป็นไปในทางลบอย่างรุนแรง เช่น กระทู้หัวข้อ

“พบเชื้อพระวงศ์คนที่ 6”

“เจ้าอนุวงศ์ บรมกษัตริย์ลาว ซึ่งให้อภัยผู้รุกราน”

นอกกระทู้หัวข้อเกี่ยวกับเจ้าอะนุแล้ว กระทู้เรื่องพระแก้วมรกตเป็นอีกหัวข้อหนึ่งที่มีผู้เข้ามาวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างมาก เช่น

“เป็นตัวเหตุใด พระแก้วมรกตของลาวจึงไปอยู่ไทย”

ปัญหาการดูถูก ดูหมิ่น คนลาว ของคนไทย คงเป็นปัญหาสำคัญในด้านสัมพันธภาพ สะท้อนให้เห็นจากการโต้ตอบและการวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงจากกระทู้หัวข้อ

“ดาราทไทยปากหมาดูถูกลาวอีกแล้ว”

แต่กรณีที่รุนแรงที่สุดของปัญหาการดูถูก ดูหมิ่น คนลาว ของคนไทย น่าจะเป็นกระทู้หัวข้อ

“เป็นเรื่องจนได้กับวิดีโอลาว”

เนื้อหากระทู้กล่าวถึงการที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ยื่นคำขอโทษอย่างเป็นทางการต่อสถานเอกอัครราชทูตลาวประจำประเทศไทย ภายหลังคลิปวิดีโอ ลาว ถูกเผยแพร่โดยได้มีนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กลุ่มหนึ่งได้สร้างวิดีโอสั้น ในคลิปวิดีโอ เริ่มต้นด้วยคำว่า “ลาว” “อีลาว” “ไอ้ลาว” “แต่งตัวลาว” “โคตลาว” ซึ่งคำเหล่านี้สื่อถึงความหมายจากนักศึกษาไทยว่าเป็นคำที่เรียกใช้คนที่หน้าตาไม่สวย แต่งตัวไม่งาม การประพฤติไม่ดี หรือล้าหลังไม่พัฒนา โดยคนลาวที่ได้ดูแล้วมีปฏิกิริยาตอบโต้อย่างรุนแรงจนทำให้มีคนลาวคนหนึ่งเข้าใจว่าเป็นนักศึกษาได้ทำวิดีโอตอบโต้ โดยกรณีดังกล่าวยังได้แพร่ออกไปโดยปรากฏหัวข้อกระทู้ลักษณะคล้าย ๆ กันบนเว็บไซต์ในหลายเว็บไซต์โดยมีเนื้อหาไม่ต่างกัน เช่น “นักศึกษาไทยหาเรื่องคนลาวอีกแล้วพี่น้อง” เป็นต้น

ปัจฉิมลิขิต

การครอบงำจากสื่อไทยโดยเฉพาะวิทยุ และโทรทัศน์ที่มีบทบาทแทรกซึมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของคนลาว แม้โครงสร้างทางการเมืองของพรรคประชาชนปฏิวัติจะผูกขาดอำนาจรัฐเช่นเดียวกับประเทศสังคมนิยมทั่วไปในการควบคุมกลไกของรัฐ แต่การที่สิทธิของคนลาวในการรับรู้ข่าวสารมีลักษณะที่เปิดกว้างเพิ่มขึ้น ทำให้ “ภาพ” ของประเทศไทย/คนไทยได้บุกเข้าไปปรากฏในจอโทรทัศน์แทบทุกวันทำให้คนลาวรู้จักประเทศไทย/คนไทย นอกเหนือจากการคบหาสมาคมกับคนไทย และการค้าขาย การลงทุนที่กระตุ้นให้ต้องรู้เรื่องของไทย ทำให้แหล่งรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับไทยมีอิทธิพลต่อคนลาวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งชื่นชอบ และรู้สึกไม่พอใจการนำเสนอของสื่อไทยในประเด็นที่เป็นไปในทางลบ แม้ว่าสื่อของลาวอาจไม่ได้จัดเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคประชาชน แต่ก็มีส่วนในแง่ของการสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ หรือความก้าวหน้าขึ้นได้ ในฐานะ “ตัวกลาง” ในการนำเสนอเรื่องราวข่าวสารเกี่ยวกับไทย การที่สื่อของลาวซึ่งเป็นเครื่องมือของพรรค/รัฐ ทำให้นักข่าวซึ่งเป็นพนักงานของรัฐผู้รับนโยบายมาปฏิบัติจึงต้องหลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์ และการนำเสนอเรื่องที่อาจเป็น “ประเด็น” ซึ่งส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ดังนั้น “ภาพ” เชิงบวกหรือเชิงลบของข่าวเกี่ยวกับไทยซึ่งปรากฏในพื้นที่สื่อของลาวจึงขึ้นกับสภาพความสัมพันธ์ของสองประเทศหรือสภาพเหตุการณ์ ณ ขณะนั้น ภาพของไทยที่ปรากฏในสื่อลาวล้วนเป็นผลสะท้อนมาจากการนำเสนอของสื่อไทยเป็นต้นเรื่อง โดยปกติ ไม่เคยปรากฏว่า สื่อลาวจะเป็นผู้ริเริ่มเสนอข่าวหรือความเห็นที่เป็นด้านลบเกี่ยวกับไทยก่อน หรือหากจะมีทุกครั้งก็เป็นการตอบโต้ข่าวหรือความเห็นของไทยที่มีต่อลาวในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งตรงข้ามกับความคิดเห็นของคนลาวในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สะท้อนการรับรู้ และความเข้าใจ ที่มีมุมมอง และทัศนะ ของภาพต่างกับรัฐโดยสิ้นเชิง

จากความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจที่ไทยเป็นคู่ค้าขายและนักลงทุนรายใหญ่ในลาว และการต้องบริโภคสินค้าของไทยในชีวิตประจำวันตั้งแต่ตื่นนอนตอนเช้าไปจนเข้านอนตอนค่ำผ่านระบบทุนนิยมของไทยที่นำสินค้าเข้าไปวางขายให้ซื้ออย่างกลาดเกลื่อนในตลาดลาว กระตุ้นให้ต้องรู้เรื่องของไทยเป็นธรรมดา ทำให้ข่าวเกี่ยวกับไทยที่ปรากฏในสื่อลาวจึงมีปริมาณหรือพื้นที่ในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับความร่วมมือในด้านการค้าและการลงทุนมากที่สุด อย่างไรก็ตามไทยและลาวยังไม่สามารถก้าวข้าม “ประวัติศาสตร์บาดแผล” ซึ่งเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่สื่อลาวจะต้องมีการนำเสนอหรือพาดพิงถึงไทยซึ่งไปในทางลบจากความเกี่ยว

พันทางประวัติศาสตร์ แต่สื่อของทางการลาวเองก็ระมัดระวังในการใช้ถ้อยคำที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์โดยใช้คำที่สร้างขึ้นใหม่ เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งกับไทย

การจัดรายการที่มีสีสัน ความสนุกสนาน และความหลากหลาย แม้จะมีเรื่องอาชญากรรม ความรุนแรง และสารที่เป็นพิษต่อสังคมทำให้สื่อไทยเฉพาะอย่างยิ่งโทรทัศน์ซึ่งเป็นแหล่งรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับไทยที่มีอิทธิพลต่อคนลาวแม้จะมีสิ่งที่เลวซึ่งแสดงให้เห็นตัวอย่างในสื่อไทย ขณะเดียวกันก็รู้สึกขมขื่นในการนำเสนอของสื่อไทยในประเด็นข่าวที่เป็นไปในเชิงลบและสับสนในความชื่นชอบและรู้สึกไม่พอใจตารา นักร้องไทยที่มักถูกคนลาวแต่ก็ยังคงบริโภคความบันเทิงในสื่อของไทยทุกวันต่อไป ซึ่งเราไม่อาจปฏิเสธความจริงหรือความถูกต้องของข่าวที่คนลาวได้รับเกี่ยวกับประเทศไทย/คนไทยเพราะเป็นการรับรู้จากสื่อของไทยเอง เป็นสิ่งที่ต้องยอมรับว่าความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบส่วนหนึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานภูมิหลัง ประสบการณ์ชีวิต ค่านิยม ข้อมูล ความรู้ และความเชื่อของแต่ละบุคคลรวมทั้งสภาวะอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนั้น ๆ ที่ไม่จำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานของความรู้ความจริงหรือเหตุผล การมีคนไม่ชอบบ้างเป็นเรื่องธรรมดา ความรู้สึกไม่ชอบประเทศไทย/คนไทย เนื่องจากคนไทยมักดูถูกคนลาว ทำให้การพัฒนาความสัมพันธ์จำต้องเน้นการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกับเพื่อนบ้านโดยผ่านกระบวนการแก้ไข “จิตสำนึก” ด้วยการให้ความรู้ ความเข้าใจ ว่าเพื่อนบ้านคิด มอง และรู้สึกต่อเราอย่างไร เฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่อาจก่อให้เกิดความรู้สึกหรือทัศนคติที่ไม่ดีต่อไทยในสายตาของเพื่อนบ้านไม่เฉพาะแต่ลาวและเหตุผลที่รู้สึกไม่ชอบประเทศไทย/คนไทยยังอาจทำให้ประเทศไทย/คนไทยปรับปรุงตัวได้ง่ายขึ้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงการต่างประเทศ. วรรณนาการความสัมพันธ์ไทย-ลาว. โรงพิมพ์อิทธิศิริ : กรุงเทพมหานคร, 2527.
- เขียน อีระวิทย์ กนกพรรณ อยู่ชา พรรณสิริ พรหมพันธุ์. สายใยไทย-ลาว : ชาวเกี่ยวกับลาวในสื่อมวลชนของไทย, สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพฯ, 2538.
- เขียน อีระวิทย์ อติศร เสมอแก้ว, ทานตะวัน มโนรมย์. ความสัมพันธ์ไทย-ลาว ในสายตาของคนลาว. สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพฯ, 2544.
- เดวิด โอลด์ฟิลด์. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาวในยุคสงครามเย็น : ทศวรรษ 1950-ค.ศ.1991. ศูนย์อินโดจีนศึกษา วิทยาลัยการบริการรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, [ม.ป.ป.].
- ทองปาน สมพะวง. การศึกษาพัฒนาการของสื่อมวลชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ.1950-1977. วิทยานิพนธ์ (นศ.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- บัววรรณ สุกลาแสง. 30 ปี สะพานมิตรภาพ : ภาพสะท้อนความสัมพันธ์ลาว-ไทย ค.ศ.1965-1995. วิทยานิพนธ์ (ร.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- วิภา อุดมฉันท. ผลกระทบของสัญญาณัติและโทรทัศน์ข้ามพรมแดนระหว่างไทย-ลาว. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพฯ, 2544.
- สุภลักษณ์ เชาว์เกษม. ภาพลักษณ์ของประเทศไทยในทัศนะของคนลาว : กรณีกำแพงนครเวียงจันทน์. วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม. ภูมิภาคศึกษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.
- ศุภางค์ นันดา. การเปิดรับสื่อวิทยุ-โทรทัศน์จากสปป.ลาว ของผู้รับสารตามแนวชายแดนไทย. วิทยานิพนธ์ (นศ.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- Mayoury and Pheuiphanh Kith and Kin Politics : the relationship between Laos and Thailand Manila : Journal of Contemporary Asia Publishers, 1994.